

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héttől és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéréseket visszafizetés
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

„Az Ur szőlőjének munkásai”

(P.) Kigyót-békát kiálthatnak erre a kormányra, de azt a legmegátalkodottabb ellenségei sem tagadhatják, hogy annyit tett a dolgozó társadalmi osztályokért, amennyit elődei együttvéve nem tettek. Rövid három évi kormányzása idejéből az altruisztikus irányú szociál-politikai intézményeknek és népjóléti intézkedéseknek egész sorozatát mutathatja föl. Jótékony és segítő kezét érezték a munkások, az állami, megyei és községi tisztviselők, bírák, vasutasok, postások, néptanítók.

»Mélto a munkás a maga bérére« — mondja a biblia. Nos, akkor nem szabad megfélemlíteni »az Ur szőlőjének munkásairól« sem, a szegénysorsu lelkészekről sem. A humánus lelkü kultuszminiszter nem is feledkezett meg róluk; mert, ime, helfőn tárgyalatni fogja a kongrua rendezéséről, vagyis a mostohán javadalmazott lelkészek fizetésének kiegészítéséről szóló törvényjavaslatot.

Papokról lévén szó, természetesen rögtön kardot rántanak azok, a kik az Ur szolgáitól még a betevő falatot is irigylük, holott jómaguk még a Krisztus palástján is szívesen osztoznának. »Van a papoknak elég, minek hordanánk a Dunába a vizet« — zugják kórusban a bölcs népboldogítók.

Hát igaz, csakugyan van némelyik

papnak elég. Csakhogy azok nem is kapnak sem az államtól, sem mástól semmi segélyt. Amde nézzetek szét az országban és ha szemeteket el nem homályosítja a vak gyűlölet és a sötét rosszakarat, akkor látni fogjátok, hogy a lelkészkező papság nagy többségének, vagy legalább nagy részének alig van meg a mindennapi kenyere. Ezer és ezer községet találunk, a hol a földhöz ragadt szegény nép nem képes semmi stóla-jövedelmet szolgáltatni, a lelkész fix fizetése pedig alig éri el az 1000—1200 koronát.

Szegény, gyalázat, embertelenség és abszurdum, hogy a mai nehéz megélhetési viszonyok között, nagyképzettségű, intelligens emberek, olyan jövedelemből tengődjenek, amennyinél akármelyik iskolázatlan kézimunkás is könnyen többet keres.

Azokat, a kik a lelkészt fölöslegesnek és a vallás-erkölcsi gondozást haszontalennak mondják, még szóra sem érdemesítjük. Egyszerűen megállapítjuk tehát, hogy a kis-javadalmazású lelkész fizetés-javítása immár elkerülhetetlen. A kérdés csak az lehet, hogy kinek a zsebére történjék a javítás?

Első sorban persze az illető egyházközségek volnának erre kötelesek. De tudjuk, hogy azoknak tulnyomó részére ráillik az a mondás, hogy: »Szegény az ekklezsia, maga harangoz a pap«. Ha

tehát azt nem akarjuk, hogy a szegény nép terhét szaporítsa a lelkeszi fizetés-javítás, akkor igazán két kézzel kell elfogadnunk Apponyi Albert gróf javaslatát, mely szerint a fizetés-kiegészítést részint a vallásalap, részint az állam, részint a nagyobb javadalmazású főpapság viselje.

Ezt a javaslatot pedig nem csak azért kellett immár előterjeszteni, mivel a nyomorgó papság helyzete az óriási drágaság mellett igazán elviselhetetlen, hanem azért is, mert imperative elrendeli azt az 1898. évi XIV. törvénycikk. A törvényt pedig végre kell hajtani, már csak a viszonyosság miatt is, mert tudvalevőleg eddig csak a protestáns és görög keleti papság részesült közsegélyben, míg a római katolikus papság szegényebb részéről nem gondoskodott senki.

Ha valami jogos kifogás lehet Apponyi javaslatára ellen, úgy az csupán az lehet, hogy az 1600 koronás fizetés-minimum, melyet a javaslat megállapít, nem felel meg a méltányosságnak és az okszerűségnek akkor, mikor sokkal kisebb kvalifikációval rendelkező közfunkcionáriusok szintén annyit kapnak, amikor az életviszonyok oda fejlődtek, hogy intelligens ember, — pláne a kitől a társadalom annyit követel, mint a paptól — ennyiből nem képes tisztességesen megélni.

Senki sem tudja és sajnálja ezt jobban, mint éppen Apponyi; de az ő kezét is megkötöti a — non possumus. Megvi-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A végzetes pillanat.

Irta: Maurice Chassang.

Utközben történt, — a kupében. Gerard felállott, leült, majd jobbra-balra fordult, miatt nyugtalansága annyira fokozódott, hogy a párnázott ülésre lépett, honnan a hálóban levő tárgyakat biztosabban vizsgálhatta. Szomszédait, — kiket szerencsés vérmérsékletűk, a gyorsvonat kábitó himbálózása dacára — édes álomba merített, mind felébresztette, midőn kezeivel, a tetőzetig felnyulva, ide-oda kotorászott és a lámpaernyőt meglökve, hirtelen világosságot terjesztett a kocsiszakaszban. Felőlőjét, mely az utibőröndön feküdt, a csomagokat, esernyőket, mindent össze-vissza dobált, — csak egy széles bőrtáskát volt képtelen a helyéből kimozdítani . . .

Hiába volt minden . . . Nem találta, amit keresett! Semmit . . . Semmit!

Izgatottan lelépett az ülésről és kardját, — melyet a kupé egyik sarkában meglátott — az esernyők mellé tette. Azután az utitakarója alatt kutatott, miközben egy mélyen alvó diákyereket a könyökével úgy meglökött, hogy az álmából felriadt.

Egy ur és egy hölgy, kik vele együtt szálltak fel a kocsiba, végre megkönyöröltek rajta és részvétellel kérdezték:

— Talán elvesztett valamit?

— Nem hiszem, — mondta Gerard kuta-

tásaiban némi szünetet tartva. — Nagyon nehéz itt a sok podgyászson eligazodni.

— Az átszállás, így éjnek idején, félig álmosan, a legnagyobb kellemetlenségek közé tartozik. Ha véletlenül önt nem követjük, elkéssük a vonatot és elmulasztottunk volna egy félnapot, mert a következő vonat csak délután érkezik Párisba. — Megtalálta már, amit keresett? Nézzen szét itt a mi felünk fölött is!

Minden fáradság hiábavaló volt; se a polcokon, se az ülések alatt semmit se talált; megfoghatatlan!

Végző kétségbeesésében a résztvevő utitársaihoz fordult:

— Bocsánat, uram, — miután együtt utaztunk nem látott véletlenül a másik vonatban egy kis fekete csomagot, mely melletttem feküdt az ülésen? Félek, hogy átszálláskor a másik kupében felejtettem.

A hölgy, — kinek figyelmét Gerard izgatottsága ki nem kerülhetett — úgy emlékezel, hogy mikor Gerard, aki, mint civilruhába öltözött tiszt, kardjával hóna alatt a kocsiszakaszba lépett, egy katoná — tiszti szolga — nyujtotta fel neki a csomagokat. A vonat azonban indulás előtt még olyan soká vesztegelt az állomáson, hogy Gerardnak elég ideje maradt a szakaszról kényelmesen kiszállni és társalgását az öt kísérő idősebb és fiatalabb nővel folytatni. Bucsuzáskor az idősebb hölgy keztyűs kezét mély tisztelettel, — a fiatalabb hölgy hűteher, finom kezét pedig tartózkodó, — de őszinte gyöngédséggel csókolta meg. Így

nem csókol kezét se férj, se rokon; a fiatal hölgy tehát kétségtelen a menyasszonya volt.

A megszóltott résztvevő ur utközben egy keveset szundikált és így nem emlékezhetett a kérdéses csomagra; de a kiszállásnál mindent alaposan átvizsgált, mert utolsóinak ő lépett ki a szakaszból.

— Ha a csomagja ott maradt volna, lehetetlen, hogy figyelmemet elkerülhette volna, — így szólt vigasztalólag.

— Hol is hagyhattam el magamtól? — susogta kétségbeesetten Gerard. — Az volt az volt az egyedüli értékes tárgy, melyre vigyáznom kellett volna.

Es megkezdődött a közös keresés a szakaszban; a csomagokat, bőrtöndöket össze-vissza dobálták, az alvó szomszédokat felriasztották, kik egyenként méltatlankodva morogtak és azután ismét nyugodtan tovább folytatták álmukat. Nem találtak semmit, abba hagyták hát a makacs kutatást.

— A csomagban értékes ékszer volt — folytatta Gerard, — melyet a kísérő hölgyek egyike bizott rám. Meg mernék esküdni, hogy magammal hoztam a szakaszba.

— Az ülésen ott hagyta hirlapjait, hátha azok közé keveredett. A végállomásou maradt kocsikat különben szabályszerűen át szokták vizsgálni és a talált tárgyakat az állomásőröknek átadni. A legközelebbi megállásnál telefonon kérdést intézhetne eziránt. Ha a válasz kedvező lenne, 12 óra 57 perckor visszautazhatna, átvehetné a csomagot és a reggeli gyorsvonatot használhatná Páris felé.

gasztalhatjuk azonban a kesergőket azal, hogy maga a kormány sem tekinti ezt a javaslatot a kérdés végleges rendezésének. Nem egyéb az, mint novelláris intézkedés, mely az 1898. évi XIV. t.-c. folyamán, de csak ideiglenes és átmeneti jelleggel bír. S a kormány kebelében már is erősen folynak a munkálatok egy újabb és olyan törvény elkészítésére, mely a kongrua-ügyet általánosan és véglegesen rendezzi és pedig úgy, hogy minden felekezet papjának legalább 2400 korona fizetés biztosított; de olyan garanciák mellett, hogy a közsegélyben részesülő papok ne ellenségei, hanem hívei és apostolai legyenek a magyar állameszmének.

A magyar papságról, hála Istennek, ma is bizvást elmondhatjuk, hogy hazafiság és az állameszméhez való rendíthetetlen hűség tekintetében senki által sem engedi magát tulszárnyaltatni. Ezen a téren az utóbbi időkben örvendős jelenések mutatkoznak a nemzetiségi papság soraiban is, mindazonáltal még mindig nagy szüksége forog fenn annak, hogy a szegénysorsu nemzetiségi papságot, altruistikus intézkedések által érzelmi tekintetben szorosabb kötelekkel kapcsoljuk a magyar államhoz és esetleg módunkban legyen vele éreztetni nemcsak a jót, hanem a fegyelmező atyai kezét is. Ezt a nagy jelentőségű nemzeti célt fogja szolgálni Apponyi újabb alkotása, mely nemsokára követni fogja a mostani novelláris javaslatot.

A jobb jövő biztos reményében egyelőre elégedjek meg tehát a papság azzal, amit most kaphat. Az irigyek és kötözködők pedig nyuljanak a jobbik eszűkhöz és gondolják meg, hogy a nemzeti politika érdekében okos dolog méltányos-

nak és igazságosnak lenni még a jobb sorsra érdemes és nagy erkölcsi javakat gonozó lelkipásztorokkal szemben is.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, március 19.

A képviselőház mai ülésén *Fusth Gyula* elnökölt.

Az elnöki előterjesztések és irományok bemutatása, valamint a múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után harmadszori olvasása következett a polgári eljárásra vonatkozó és a teljeskoruak gyámságára vonatkozó javaslatoknak.

A Ház harmadszori olvasás után is elfogadta ezt a javaslatot.

A mai üés kiemelkedő pontja *Wekerle Sándor* beszéde volt, melyet a napirend negyedik pontjának, az állami kőszénbányászat fejlesztéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása folyamán tett. A beszédben reflektált Lázár Pál szavaira és Farkasházy Zsigmondéra is, ki egy parlamenti bizottság kiküldését indítványozta határozati javaslatában.

A Ház Farkasházy javaslatát egyhangulag elvetette s legőszintébb elismerését juttatta *Wekerle Sándornak*, ki nagyfontosságú okolást tett a kőszénbányák fejlesztésében.

Wekerle beszéde.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Azokkal az eszmemenetekkel, amik Lázár Pál beszédben voltak, már találkozott bányászati és kohászati körökben. Már 1892-ben elismerte azt az igazságot, hogy az államnak petróleumfúrásokkal is kell foglalkoznia, s ez azóta folyton benn van az állami költségvetésben. (Helyeslés.) Az államnak az a célja, hogy maga szerezzé be a furókat s maga végeztessé a furási munkálatokat. (Helyeslés.) Ami a kőszénbányákat illeti, a magánvállalatok dolgába okvetlen be kell szólnia az államnak, mert a múlt évben is megesett, hogy a magyar királyi államvasutaknak külföldről kellett hozatnia majd másfél millió méter-mázsa szenet, mert a magánvállalatok nem vol-

tak képesek a szükségletet előteremteni. Már pedig az ország érdekei azt is megkivánják, hogy minél több munkásembernek adjunk kenyert, s ez el lesz érhető akkor, midőn az állam is közbelép a magánvállalatoknál, hogy a széntermelés a szükséglethez képest emeltesse. Szében gazdag állam vagyunk és minduntalan hallami mégis a panaszt, hogy szenet még drága pénzen se lehet sokszor kapni és sok helyütt számlával kénytelenek a gépeket fűteni.

Ezután áttér Farkasházy Zsigmond beszédére és reflektált több szavára.

A bozovicsi bányáknak az állam kezébe való kerítése politikai és nemzeti szempontból is igen fontos. (Helyeslés. Taps.) A bozovicsi területen tanulmányokat végeztetett, majd 90 ezer holdról térképet készített. Nagy áldozatok árán sikerült csak lefoglalnia és sietni kellett, hogy mások le ne foglalják. A bozovicsi szén meglehetősen jó minőségű szén. A kolóniáját 5672-ben lehet megállapítani, tehát igen jó minőségű szén.

A komlói bányát a Hitelbanktól szerezte meg. Hogy a Hitelbank honnan szerezte, azt nem tudja. A parlamenti bizottságról nem lehet sokat mondani. Neki szakemberekre volt szüksége és meglehetősen nagy fáradságába került, míg ezt, az állami kőszénbányászat fejlesztésére vonatkozó gazdasági kérdést megalkothatta.

Ugy hiszi, hogy a munka, amelyet végzett, *messzekiható* eredményeket fog hozni. Hogyha ő mint távolálló fog szerepelni, s a közélet embere lesz, nyugodt lelkiismerettel tekint vissza a múltára, mert azt, amit a kőszénbányászat terén elért, úgy érzi, hogy *legsikerültebb alkotása* és méltán szállhat az utókorra. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Elnök felteszi a kérdést a Háznak, hogy az állami kőszénbányászat fejlesztéséről szóló törvényjavaslatot elfogadja-e általánosságban.

A Ház egyhangulag elfogadja.

Következik a részletes tárgyalás.

A javaslat minden egyes pontját felszólalás és változtatás nélkül fogadja el a Ház.

Elnök javasolja, hogy a Ház a következő ülésre tűzze ki a javaslat harmadszori olvasását és tíz percre felfüggeszti az ülést.

Szünet után.

Elnök az ülést újból megnyitja.

Következik *Sziklai Ottó* képviselő indit-

12 óra 57 perckor azonban Gerard igaztossága már más jelleget öltött: fokozódó idegessége a csigalassúságu percek, a virraszás és a hideg annyira megviselték, hogy még a fogai is vacogtak. A telefonválasz sem hozott vigaszt, — az átkutatott kocsikban nem találtak semmit . . .

Mindezek dacára visszautazott, hogy személyesen meggyőződjen és saját kezeivel, szemével átkutathassa a szakaszt, amelyben ült; hogy bizonyosságot szerezzen: vajjon az átszállásnál nem ejtette-e el az ékszer a vágányok köz . . .

Reményét csak akkor vesztette el végleg, mikor már három órai keresés után a teljes eredménytelenségét látta és utjában Páris felé, koraszóto helyzetének lesújtó tudatába jutott. Az ékszer örökre elveszett; valaki ellopta és megszökött vele. Az ékszer huszezer frank értéket képviselt és ezenfelül nem az övé, hanem La Marcillier asszony, Adrienne nagynénjének tulajdonát képezte.

Gerard d'Hasta legégetőbb vágya volt Adrienne-t nőül venni; de mozgalmas és sánalatos előlete miatt a házasság ellenzésre talált. Atyja, — a könnyelmű világfi — egész nagy vagyonát eltékozolta; Gerard pedig a saintcyri-intézetből való kilépése után mindjárt a kártyaszüvedélynek hódolt és a játékasztalánál csakhamar elvesztette csekély örökségét. Ilyen értesülések után La Marcillier asszony gátat vetett huga hajlamának: »Csak nem engedem, hogy egy játékos neje légy! Az ilyen emberek mindenre képesek!»

Miután Adrienne nagynénje utólagos engedésében feltétlenül megbizott, türelmes várakozásra kényszerítette magát és minden más ajánlatot határozottan visszautasított. Miért is

nyugtalanítaná magát a multtal? Hisz Gerard, a helyőrségben, ahol szolgált, a legjobb hírnévben állott és ha olykor el is ment klubba, azért a játékterekben csak ritkán volt látható.

— A »ritkán« is »sok« ily esetben, — így vélekedett Le Marcillier asszony.

— A macska se hagyhatja abba az egerészést! Isten őrizzen bennünket az ilyen büntől!

Az idők folyamán mégis megpuhult a kónok nagynéni és mikor Gerard, ki eközben kapitányi rangra emelkedett, megismételte ajánlatát, elég szívélyes fogadásban részesült, sőt a jó nagynéni azon óhajának is kifejezést adott, hogy fogadott leánya menyegzőjére, új foglalatot készített azon briliánsokhoz, melyeket egyik rokonától, Hortense királyné hajdani urhölgyétől örökségül kapott.

A menyegzőnek már néhány nap múlva kellett volna megtörténni! És most vége a gyönyörűen álmódott boldogságnak, mely Adrienne bűvös mosolyából olyan biztatólag in-tegetett felé! Az édes álom keserű valóra változott! . . .

Mme. Le Marcillier képtelen lesz a gyémántok elvesztését megbocsáítani, sőt bizonyos, hogy a legaljasabb gyanúsítással illeti. Ez a nem várt szerencsétlenség megfosztja majd az esztől, mert itt nemcsak a nagy gonddal és büszkeséggel őrzött családi ereklyéitől, de vagyonának jelentékeny részétől is meg kellett válni.

A hajdani játékos iránt táplált rossz véleménye megújódik és vele együtt a borzasztó régi vád: »Az ilyen emberek mindenre képesek!»

Azt tudták, hogy örökségét elkártyázta,

hogy némi adósságai is vannak és ez elég ok volt arra, hogy alacsony tette, eltulajdonítsa, vagy még rosszabrá képesnek tartásák.

Ilyen lesújtó tudatban, gondolatai és érzelmei vad tombolásában, akarata tehetetlenségében Gerard nemcsak legyőzöttnek, de a vállalt felelősség sulya alatt bűnösnek is érezte magát, mert nem volt birtokában azon kincsnek, melyet mint szentséget őrizetére bíztak. Az érték megtérítése becsületbeli kötelesség és hogy szenvedései mértéke tulcsorduljon, szegyenülten be kellett magának vallania, hogy az elveszett ékszer árát nem tudja Le Marcillier asszonynak megtéríteni.

Párisba érkezve, összes podgyását egy ósmerős hotelbe szállította és azonnal felkereste az egyedüli embert, ki segélyével megmenthetné: jóbarátját. Hebelot t, gazdag szülők és a nagyváros elkényeztetett gyermekét, ki azért vált ki a hadseregből, mert az apró vidéki helyőrségek szürke életmódja melancholikussá tették. Herbelot nem volt otthon; egy varieté-előadás főpróbájára ment, Gerard utána rohant, de a színházban újabb csalódás érte. A jegyszedők egyike szerencsére ismerte és azt mondta, hogy látta, mikor Herbelot elment és menetközben barátjával egy közismert vívóteremről beszélgetett. A vívóteremben a szolgák pontosan meg tudták mondani az időt, melyben onnan távozott. E pillanatban tehát bizonyosan a klubban van.

Lám-lám, Gerard! Ugy hálom nőstülst! Gratulálok, vén fickó! De ha az üdvöském akartál lenni, korábban kellett volna az utat ide tenni.

— Ne rémitgess! Éppen egy nagy szives-ségre akartalak kérni.

— A jövendőbeli üdvömet, mindenemet

ványa a pezsomly országhatárszéli villamos vasut engedélyezése tárgyában.

Kubik Gyula előadó betérjeszti a javaslatot és elfogadásra ajánlja.

Nagy György beszél ezután. Nem helyesli a villamos vasutat és helytelennek találja, ha azt a Ház megszavazná, mert a vasut csak a germanizmust fogja szolgálni. Javasolja, hogy a javaslatot a gazdasági bizottságnak adják ki.

A mai ülés elmarad.

Elnök javasolja, hogy ma, azaz szombaton Kossuth Lajos halálának évfordulója alkalmával ne tartson ülést a képviselőház. Javasolja egyezsersmint, hogy a Ház nevében koszorút helyezzenek Kossuth Lajos sírjára.

A Ház a javaslatot elfogadta mire az ülés 2 órakor véget ért.

A kongrua. A kongrua javaslat 4-ik § a ellen a püspöki konferencia állást foglalt. A jelzett §-ban ugyanis az áll, hogy állam ellenes üzemek esetén a kormány a kongrua kifizetését megtagadhatja. E paragrafus megváltoztatására a püspöki konferencia egy albizottságot küldött ki, mely foglalkozott az ügygel és tegnap létre is jött a kompromissum, melyet a Ház elé fognak terjeszteni. E szerint a püspök lesz felelős a kormányval szemben az egyházmegye lelképásztoraik hazafiasságáért. És az esetben, ha a hazafiatlan lelkészszel szemben a püspök elmulasztaná a megtorlást, úgy az állam elvonhatja az egész egyházmegye dotációját. A függetlenségi párt mai ülésén fog a kongrua javaslattal foglalkozni.

Háboru előtt.

A nagyhatalmak újabb lépése még nem hozott fordulatot a háboru ügyében, hanem csak némi halasztást eredményezett, valamelyes kijózanító hatása látszik Szerbiában, de igazi hatása csak akkor lesz, ha a belgrádi orosz követ is békepárti lesz, de erre még tegnapig nem kapott utasítást s így a minisztertanács-

ban az angol és francia követ békés előterjesztéséhez nem csatlakozott, — sőt az olasz követ sem. Így aztán a minisztertanács nem határozott semmit. A szerb miniszterek egymással veszekednek, de köztük is erősödött a béke pártja az új kultuszminiszterrel, aki az ifju szerbek fővezére.

Ezalatt folyik a készülődés Szerbiában, Belgrádból pedig a költözködés megkezdődött.

Nálunk pedig készenlétben van minden, csak a parancsot várják az indulásra.

A helyzet tegnap óta mit sem vesztett élességéből. Tittoni olasz külügyminiszternek közvetítő javaslata sikerében annál kevésbé biznak, minthogy a belgrádi félhivatalos lapok arra vonatkozólag már előre kijelentik, hogy az Szerbiára nézve elfogadhatatlan.

Egyelőre tehát a háboru kitörésének eshetőségéhez közelebb állunk, mint a békés kibonyolításhoz. Természetes, hogy ez az állapot már csak rövid ideig tarthat és mindenki meg van győződve arról, hogy a háboru vagy béke kérdésének most már 48 órán belül el kell dölnie.

A mi hadvezetőségünk ezalatt minden előkészületet megtesz a mozgósításhoz. A boszniai csapatokat a legutóbbi behívásokkal 120.000 emberről 200.000 emberre emelték, míg a *temesvári, budapesti és ságrádi* hadtestek mozgósításával újabb 200.000 embert akarnak a szerb határon felállítani. A képviselőházban rendesen jól értesült képviselők tegnap azt beszéltek, hogy az említett *három hadtest mozgósítása keddre van térve véve*. Ezután a monarchia, 400.000 emberrel a szerb határokon, ultimátumot fog küldeni Szerbiának. Ha 24 óra alatt teljesen kielégítő választ nem kap, úgy a háboru azonnal ki fog törni.

A békés kibontakozás lehetőségében ma már csak kevesen hisznek. Szerbiában a háborus láz a tetőpontját érte el. A szerbek folytonos provokálása következtében a háborus hangulat Magyarországon is gyökeret vert. — Tegnap a képviselőház a Szemere interpellációja alkalmával határozottan háborus hangulatot mutatott Szemere névvel erős Szerbia ellen

való kirohanásait mindenkor élénk tetszéssel és hangos helyesléssel kísérték. A folyosón is csak azt lehetett hallani, hogy nemzeti becsületünk nem tűrheti tovább Szerbia provokációt és a háborut haladéktalannal meg kell indítani.

Megjegyezzük még, hogy bécsi hiteles információk szerint a király és az udvar a békés kibontakozást óhajtják és éppen ő Felsége békeszeretetének tulajdonítják azt a nagy türelmet, melyet a külügyi kormány Szerbiával szemben tanusít.

Klobucsar főparancsnok Bécsben.

Bécs, márc. 19. Klobucsar lovassági tábornok, a honvédsapatok főparancsnoka ő Felsége távirati parancsára tegnap ideérkezett. A felség a főparancsnokot külön kihallgatáson fogadta. Tudvalevő, hogy háboru esetére Klobucsárnak jelentős szerepet szántak s ez okon kihallgatásának úgy katonai, mint politikai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak.

Albóri és Klobucsar.

Bécs, március 19. A hadvezetőség egy része Albóri, más része Klobucsar altábornagy kezébe kívánja leteni háboru esetén a hadsereg fővezényletét. Valószínű, hogy a fővezényletet ketté osztják. A déli hadvezényletet Klobucsárnak, az északit Alborinak adják.

A temesvári haditanács.

Temesvár, március 19. A tegnap tartott haditanács annak a bizonyossága, hogy a hadvezérlés Temesvárról intézi a Szerbia ellen vezetendő háborut. A hadsereg operációjának másik pontja Zimonyban lesz.

Szerbia ellentáll.

Belgrád, március 19. Az a hír van forgalomban, hogy Szerbia válaszában köti magát a skuptina határozatához. Izenetében teljesen mellőzni kívánja Bosznia-Hercegovinát s hajlandóságát jelenti be, hogy megkezdi a tárgyalást az új kereskedelmi szerződés megkötésére.

Kolostorból hadiraktár.

Belgrád, március 19. Rendeletet adtak ki, hogy valamennyi kolostort hadiszertárakká alakítsanak át.

szívesen áldoznám érte, ha három hónappal ezelőtt gyámság alá nem helyeztek volna! De azért csak ki velem! Mennyire van szükséged?

— Huszezer frankra, a becsületed megmentésére!

Herbelot határozottan felugrott székéről.

— Várj itt rám míg visszaterék!

Néhány perc múlva sajnálattal jelentette: — Szegény barátom! Gyámságom hire ide is eljutott, — elvesztettem hitelemet a házban! De vigasztalódjál! Nincs még vesze Lengyelországnak! Nesze — vedd!

És odanyújtotta a kétezres bankjegyet.

Gerard visszautasította:

— Száz Louis d'or nem segít a bajomon. Magammal is van háromezer frank; az ezredestől kölcsönöztem, hogy butorzatot és nászajándékot vehessek érte. Köszönöm, de huszezerre van feltétlen szükségem!

— Nem akartalak sérteni és nem is úgy érttettem! Foggadd el a kétezres frankot és próbálj vele szerencsét. Lehetetlen, hogy téled is úgy elforduljon Fortuna asszonyosság, mint tölem; ajánlatom egészen reális: ha a szerencse kedvez, adósom lesz két ezer frankkal; ha Fortuna megcsufol, akkor én sohase tartok igényt az összegre.

— Köszönöm, nem játszom!

— Milyen badarság visszautasítani az egyetlen eszközt, mely a csávából megmenthetne!

Ezzel a karjába kapaszkodva, egy játékasztalhoz vonzolta.

— Ki tartja a bankot? — szöjt egy harsány hang az asztalnál.

— Huszonöt Louis! — kiáltotta Herbelot Gerardra mutatva.

Az ellenkezés nem használt; Gerard kénytelen volt leülni és kártyákat venni; az első osztásnál mindjárt nyert.

Hajnali három óraker Gerard a szállodájába bajtatott. A levegő üdítő volt, de ő azért forró lázban égett.

Adrienne jelent meg a képzeletében, amint boldogságtól sugárzó, bűvös arcával előtte állott; az a bársonyos fehér kezecske, melyre bucsu pillanatában forró csókját lehetett... Adrienne, kinek most völgegye miatt pirulni és könnyenhiwó szerelme miatt sirni és zokogni annyi oka van... Ezt meg kell akadályozni! Ne átkozza mint méltatlant... inkább sirassa mint boldogtalant... Az egyetlen mentés: a halál!

Végig gondolta az új borzasztóságát!

Gerard eleinte oly szerencsével játszott, hogy biztos reménye lehetett a szükséges huszezer frankot összenyerni.

De egy kártyacsere alkalmával valaki hátulról vállára ütött és teljesen kihozta a sodrából.

— Bravó, édesem! ez remek bucsu a legényeletről!

Mme. Le Marcilier sógora volt, akit mint tanut kértek Adrienne menyegzőjéhez.

Gerard meglepetésében képtelen volt mentéséül egy szót is kiejteni, mialatt a másik jóakaró elnézéssel így folytatta:

— Jó, jó, — nem baj! én nem láttam, nem tudok semmit! És ezzel eltávozott.

Ez az epizód azonban elűzte Gerard melegszerencsét; ettől kezdve rosszul járt a

kártyája, — a nyereségek ritkultak és végre nemcsak az összes eddigi nyereséget, de az előjárójától kölcsönzött pénzt is elvesztette...

Most már nincs többé reménye... nincs számára segítség! Mert ha szóba kerülne az ékszer eltűnése, a szemtanu rokon bizonyosan elárulná, hogy a baccaratnál látta Gerardt, a mi az ékszer eltulajdonításának gyanúját még inkább növelné... az ezredes pedig, ki a házasság meghiúsulásáról értesülne, okvetlen visszakövetelné a háromezer frankját és Gerard elvesztené tiszti becsületét...

Tehát jobb előbb, mint később!

A portásnál tudakozódott szobája száma után, de visszautasította a kíséretet:

— Felesleges, hogy felkísérjen, — ismerem itt a járást!

Lázaz izgatottsága sietette határozatában. Míg a lépcsőn felvászorgott eszébe jutott, hogy revolverét az utibőröndben könnyen megtalálhatja. Még csak néhány lépés és mindennek vége lesz. Az ajtóban még egyszer elsusogta az édes, a drága nevet. Térdei remegtek, szíve hangosan dobogott. Uralkodni kellett magán.

Legyőzte idegeit, a szobába lépett és bezárta maga után az ajtót; felöltőjét gyorsan ledobta, utibőröndjét lelyitotta, revolvert tőltényt vett elő és biztos kézzel megtöltötte fegyverét...

A végzetes pillanatban tekintete az asztalon fekvő kék papírra... Onkéntelen utána nyult és felbonotta, Adrienne sürgönye volt: »Elutazáskor, szórakozottságomban elfelejtettem az ékszerdobozt átadni. Legyen nyugodt, postán utána küldöm...«

Szerb bandák török határon.

Szaloniki, március 19. Hatósági jelentés hozza tudomására Tipuiból, hogy erős szerb bandák mutatkoznak a határon. A kossovói villajet katonai parancsnoka elrendelte a katonaság behívását.

Lázás készülődés Szerbiában.

Bécs, március 19. Szerbia teljesen fegyverkezik. Szalonikiben újabb szállítmányt jelentettek be Szerbia számára. 45,000 kilogramm dinamitot, 100,000 puskát és sok géppuskát.

Egy várnai cég napok óta tárgyal a szerb kormányval patronok szállításáról.

Mint hogy Belgrád városa elhatározta ötven gépfegyver beszerzését, a kerületi hatóságok is elrendelték gépfegyverek beszerzését.

Németországba szerb bizottság utazott, hogy átvegyen egy régebben megrendelt gépfegyver-küldeményt.

Egy angol céggel is tárgyalnak 150 gépfegyver készítéséről.

Valamennyi tartalékost behívták. Valamennyi szökevénynek megkegyelmezték.

Mindenáron vér!

Belgrád, március 19. A képviselők egyre-másra kapják választóiktól a fenyegető levelket, hogy ezzel is folyton erősítsék, buzdítsák őket az ellentállásra.

A szerb népet végtelékig feltűzte a nemzeti védelmi bizottmány, amely ma leghathatósabb, legerélyesebb propagálója a háborúnak. Állítólag egy aktív tábornok áll a választmány élén, legfőbb protektora a trónörökös a különböző pártok irányadó férfiai vannak képviselve benne. A nemzeti bizottság akarata szent és megfélebbhezhetetlen, meghajlik előtte a miniszterelnök is, sőt maga a király is félve lesi intézkedéseit, mert a kötelékébe tartozó összeesküvők nem riadnának vissza a trónszék felfordításától sem.

E mellett óriási összegekkel rendelkezik ez a bizottság, melyből elsősorban is a komitácikat pénzelik. És hivatalos közlönye: a Politika öt hónap óta okádja a tüzet s hirdeti a háboru szükségességét. Szóval: a szkupstina tagjainak az a véleménye, hogy a háborut aligha lehet majd elkerülni.

Pétervár, március 19. Abból az alkalomból, hogy a дума-képviselők a világ összes parlamentjeihez felhívást készítenek intézni a jobbpárti frakció kijelenti, hogy nem vállalhatja a felelősséget ezért a lépésért, amely a дума-képviselők kötelelességeivel nem áll összhangban és amelyet a nemzeti békére és Oroszország érdekeire károsnak tekint. A törvények a dumának és még kevésbé egyes képviselőknek nem engedik meg, hogy beavatkozzanak a külügyi viszonyokba és meghatározzák a nemzetközi politika irányát. A felhívás szövege oly kifejezéseket tartalmaz, amelyek nem a békéhez, hanem inkább bonyodalmakhoz vezethetnek, amennyiben a háboru ellen irányított ezen felhívás fenyegetést tartalmaz. *Oroszország legvitálisabb érdekei* ezidő szerint az összes erőnek a belső megújítási munka javára való központosítását követeli. Kétséget nem szenved, hogy a világ összes parlamentjéhez intézendő felhíváshoz a kedeményezés azon politikai köröktől és pártoktól indul ki, amelyek az orosz-japán háboru folya-

mán az ország belsejében a forradalom zászlaját lobogtatták. Tekintettel ezekre a megfontolásokra a jobbpárt elhatározta, hogy azon tagjait, akik a felhívást aláírták: aláírásaik visszavonására kéri fel.

A hatalmak akoiója.

Belgrád, március 19. A tegnap a király előnközte alatt tartott minisztertanácson Milovanovics behatóan referált a külügyi helyzetről és különösen az angol és az olasz követnek legutóbb Belgrádban tett barátságos lépéseiről, abban az irányban, hogy Szerbia minden körülmények között lehetőleg engedjen legközelebbi jegyzékében az osztrák-magyar kormány követeléseinek, mert különben annak a veszélynek teszi ki magát, hogy őt fogják a háborus bonyodalmak kitörése miatt felelőssé tenni és esetleg gazdasági téren sem kap kárpótlást. A belgrádi orosz és olasz követ *nem csatlakoztak ehhez a lépéshez* és az orosz követ kijelentette, hogy ő kormányától semmitéle megbízást nem kapott, aminek az a magyarázata, hogy Szerbia a békés szándékát legutóbbi két jegyzékével elég világosan juttatta kifejezésre.

Kapcsolatban ezzel a közléssel Milovanovics ama nézetét nyilvánította, hogy az orosz kormány tanácsát kell kérni arra nézve, hogy Szerbia gróf Forgách legközelebbi lépésével szemben milyen magatartást kövessen. Az esetben, ha Oroszország tanácsa földné az angol és francia kormány nézeteit, Szerbiának igyekeznie kellene, hogy az Ausztria-Magyarországgal való konfliktust békés megoldás elé vigye.

A külügyminiszter e jelentése kapcsán igen élénk vita indult meg, melynek a során Milovanovics és Pasics nagyon hevesen összeütköztek. Pasics mindent elkövet, hogy Milovanovics békés beszédének a hatását ellensúlyozza és ebben Zsivkovics hadügyminiszter teljes erővel támogatta. Figyelemreméltó, hogy Stojanovics közoktatásügyi miniszter, az ilju-radikális párt fővezére a legnagyobb határozottsággal csatlakozott Milovanovics nézetéhez, akivel magát mindenben szolidárisnak vallotta.

Végleges határozatot a minisztertanács nem hozott.

A hangulat Belgrádban.

Berlin, március 19. A Lokalanzeiger jelenti Belgrádból: A pártklubokban most minden este tanácskozások folynak a külpolitikai helyzetről. A képviselők közt ugyan nagyon háborus a hangulat, mindazonáltal már *soke olyan képviselő is akad,* aki azt mondja, hogy *jobb volna ha Szerbia természetesen összes nemzeti jogainak a megvédelmezése mellett, engedne,* mert a háboru az országra nagyon is rossz következményekkel járna. Ilyen körülmények közt nincs kizárva, hogy Szerbiában a közvélemény lassanként mégis csak kijózanodik.

Az orosz önkéntes tisztek.

Berlin, március 19. A Morgenpost jelenti Pétervárról: A hadügyminiszter rangjuk elvesztésük a terhe alatt megtiltotta a tiszteknek, hogy a szerb hadsereg részére mint önkéntesek jelentkezzenek.

Klobucsár tábornagy a nyugoti pályaudvaron.

A nyugati pályaudvarnak tegnap délután előkező katonai látogatója volt. Klobucsár tábornagy nagy katonai kísérettel jött el a pályaudvarra és az egész pályaudvar mentén műszaki tisztek és katonák szívizsgálatot tar-

tottak. Ebből a pályaudvaron arra következtetnek, hogy már a legközelebbi napokban nagy katonai szállításokra készülhetnek.

A dunai flotilla.

A monitorok Budapesten vannak. Állandóan gőz alatt, minden percben indulásra készen. Ha indulnának, parancsot erre csak közvetlenül az indulás előtt kapnak.

Ma reggel 10 órakor a monitorok kimozdultak helyükből, az a hír terjedt el, hogy indulnak. Ez azonban nem történt meg, csak kisebb mozgási gyakorlatokat végeztek.

Oroszország a béke mellett.

Berlin, márc. 19. A Lokalanzeiger péterváradí levelezője jelenti: A legjobb forrásból megtudtam, hogy *Oroszország* tegnap szerbiának *a legerélyesebben azt tanácsolta,* hogy Ausztria-Magyarországgal igyekezzenek jó viszonyban maradni és gazdasági kívánságait expozé alakjában terjessze a bécsi kormány elé. Oroszország reméli, hogy a tárgyalások a kölcsönösség alapján folynak, Ausztria-Magyarország el fogja ismerni Szerbia kívánságait és békés eredményt fognak elérni. A háborut egy oldalról sem óhajtják.

A mozgósítást elhalasztották.

A honvédelmi minisztériumtól nyert értesítések szerint a mozgósítást tegnapra várták. A hatóságoknak, úgy a megyei mint városiaknak tegnapelőtt este nyolc óráig volt határidő adva, hogy legyenek készen egy újabb sürgönyre, mely a mozgósítást fogja elrendelni. A hivatalokban nagy izgatottsággal várták a miniszter sürgönyét, ez azonban elmaradt. Katonai forrásból nyert információk szerint a mozgósítás második terminusa a jövő hét keddjére, március 23-ára van téve. Eddig a *Temesvárott* összegyűlt haditanács a hadmenet minden részletét meg fogja tárgyalni, aminek megtörténte után a vezértisztek hazatérnek és a bekövetkező mozgósításon fognak dolgozni. Az eddigi eseményekből meg lehet állapítani, hogy a főhadiszállás egyelőre Temesvárott lesz s ha a körülmények a számítások szerint fognak alakulni úgy ez véglegesen megmarad. Lehetséges azonban, hogy a fejlemények úgy fogják követelni, hogy a főhadi állomás még közelebb legyen Szerbiához. A kombinációk szerint nincs kizárva, hogy Temesvár lesz az első, de Belgrád lesz a második főhadi állomása a háboru intézőségének.

A szerb minisztertanács.

Belgrád, március 19. A tegnapi miniszteri tanácsban, amelyen a király előnközte Milovanovics külügyminiszter jelentést tett az angolok és franciák által tett barátságos lépésekről, amelylyel reá akarták a szerb kormányt bírni, hogy az adandó jegyzékben több előzékenységet tanúsítson Ausztria-Magyarország iránt, mert háboru esetén Szerbiát veszedelem fenyegeti s még gazdasági engedményeket sem kaphatna. Az orosz és olasz követek nem csatlakoztak ezen lépéshez. Az orosz követ *nem kapott utasítást* az interveniálásra. Milovanovics azt mondta, hogy ki kell kérni Oroszország tanácsát az iránt, hogy Szerbia a legközelebbi jegyzékkel szemben hogyan viselkedjék. Ha oly tanácsot kapnának, mely meg egyezik Angol- és Franciaország föltölgésével, Szerbia igyekezni fog a békét létrehozni. Pasics és Zsivkovics ellene vannak annak,

hogy Szerbia békés hangot használjon Ausztria-Magyarországgal szemben. Végleges határozatot nem hoztak.

Törökország Szerbia ellen.

London, március 19. Törökország és Ausztria-Magyarország közt megállapodás jött létre, hogy Törökország háborút kezd Szerbia ellen, míhely az utóbbi a novibazári szandzsákba betör.

Oroszország nem fog beavatkozni.

Berlin, március 19. Diplomáciai körökből jelentik, hogy Oroszország a Szerbiával való háború esetében nem fog beavatkozni. Izvolszky jegyzékét nem veszik komolyan.

Montenegró mozgósít.

Szófia, március 19. Montenegró nemcsak összes rendes hadseregét, hanem militiáját is az osztrák határra küldte.

Páris, március 19. Itt azt hiszik, hogy Szerbia mégis meggondolja magát. A »Figaro« egy magyar királyi herceg magánlevelét közli, mely így szól:

— Minden háborús lárma és mozgósítási intézkedések mellett *sem hiszek a háboruban.*

Belgrád kiürítése.

Belgrád, március 19. Amerre néz az ember, mindenütt háborús készülődés folyik. A legutóbbi 48 órában oly intézkedések történtek, amelyekből *Belgrád közeli kiürítését kell következtetni.* Az udvar, az állami hivatalok és a bankok el vannak rá készülve, hogy a fővárost a legrovidebb idő előtt elhagyják. Az összes levéltárak már Nisben vannak. A külföldi pénzintézetek itteni fiókjai csak a feltétlenül szükséges összeget tartják pénztárukban. Az ország közvetlenül háború előtt áll.

Ugy a katonai, mint képviselői körökben leghatározottabb vélemény az, hogy a kormány a boszniai kérdésben nem enged. Ha a kormány visszavonul, *a dinasztia bukik és kitör a legveszedelmesebb belső forradalom.*

Legujabb.

A király kijelentése.

Bécs, március 19. Tegnap az uralkodótól valamint a környezetéből elterjedt ama hír, hogy az uralkodó nem hisz a háború bekövetkezésének, Belgrádban nagy hatást keltett azok táborában, akik azt híresztelték, hogy a bécsi udvarnál a háborút elkerülhetetlennek tartják. Az uralkodó kijelentése a békés kibontakozásra jótékonyan hat.

Bécs, március 19. A király által adott diplomáciai ebéden a királynak a háborúra vonatkozó kijelentésére tegnap egy igen előkelő uralkodó házbeli tag azt mondta, hogy ha Ausztria-Magyarország szolgálatot akar tenni az európai békének úgy azt most egy gyors és energikus lépéssel kell megtennie.

Szerb kémek.

Csanádpalota, március 19. Ma itt az előjáróságnál egy 14 éves Simkovic nevű gyermek jelentkezett és engedélyt kért rá, hogy majmot táncoltasson. Az előjáróság igazolványt kért a futól, amit az nem tudott felmutatni. Rövid idő

mulva a fiu kiszabadítására 6 szerb férfi jelentkezett, azonban igazolványokat ezek sem tudtak felmutatni, mire az előjáróság a társaságot letartóztatta. A letartóztatott szerbekre nagy a gyanu, hogy kémkedni vannak kiküldve.

Zágráb, március 19. Horvátország egyes területein szerb ügynökök fordulnak meg a parasztok között. Az egyik ügynökben a szerb honvédelmi bizottság egyik tagjára ismertek. A kerületek előjáróinak szigorú utasítást adtak ki, hogy a szerb ügynököket tartsák szemmel.

A szerbek támadnak.

Pancsova, március 19. A torontáli dunaparton a szolgálatot teljesítő magyar csendőrökre szerb katonák löttek Grocska község mellett. A szerbek 30-szor löttek, a csendőrök azonban nem viszonzták. Sebesülés nem történt. Az esetről jelentést tettek a csendőrök.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Március 28. A Biharmegyei Kaszinó közgyűlése.
Március 29. és 31. Utmesteri vizsga az állami építészeti hivatalnál.

Március 30. Helyszíni tárgyalás a harmadik vashid ügyében.

Ápr. 1. A kath. kör bőjti estéje d. u. 6 órakor a jogakadémián.

Április 3. Geyer Stefi hangversenye a Csarnokban.

Ápr. 15. A kath. kör hangversenye d. u. 6 órakor a főgymnáziumban.

* **Görcsöni beszédje után.** Hogy milyen nagy hatása volt *Görcsöni beszédjének*, azt csak ma lehet igazán látni; abból a tajtékoz dűhből, amellyel a *Nagyváradai Napló* Görcsöninek nekírt. Azt persze senki sem hitte, hogy *Naplók* előzetesen kiadott becsület szavuk ellenére a Görcsöni által hirdetett igazságot belássák; hanem az a durva hang és faragatlan tempó, amellyel Görcsöninek nekimennek, általános megbotránkozást keltett. Ilyen kapálózást csak az csinál, aki érzi, hogy kellemetlen igazságokkal falhoz szorították s most kinjában gorombáskodik. Egyebet csakugyan nem tehet.

Tegnap találkoztunk Görcsöni egyik hallgatójával. Természetesen elragadtatással szolt a beszédéről s hozzátette:

— Eddig jártam az Ujságot s minden héten megvettem a Fidibuszt. Görcsöni beszédjének hatása alatt ünnepélyesen kijelentem, hogy áprilisban az Ujság lejárá előfizetését nem ujtom meg, a Fidibuszt pedig s általában pornografikus vagy hasonló lapért többé egy fillért ki nem adok!

Ilyen elhatározást szeretnénk minél többet.

* **Vas gyaloghíd az Ezredévi Emléktéren.** Az Ezredévi Emléktér és a Nagypiac között a Sebes-Köröson levő régi u. n. garasos fahíd helyett Nagyvárad városa vashidat épített. Mivel a kereskedelmi miniszter a terveket már jóváhagyta s a fedezetről is gondoskodva van, a város ez év nyarán felépítteti az új vashidat, amely három nyílású és 2 méter széles lesz. A munkálatokra az árlejtési hirdetményt most bocsátotta ki a polgármester. A nyilvános árlejtés április 27-én délelőtt 10 órakor lesz a városházán. A pályázatok a jelzett napig a polgármesterhez nyújtandók be.

* **Az aradi görög keleti konsistorium megintése.** A múlt évben nagy feltűnést keltett, hogy Biharmegyében sok görög keleti iskolában talált *Vasady Lajos* tanfelügyelő hazaellenes könyveket. Az illető kihágást elkövető tanítók egy része ellen még most sem nyert befejezést a megindított vizsgálat. Az eddig befejezett vizsgálatok alapján olyan adatok is kerültek nyilvánosságra, melyek a tanítók cselekedeteit megmagyarázzák és érthetővé teszik. A vizsgálatok alapján például a méhkeréki görög keleti tanító azt vallotta, hogy ő neki azt a tantárgyat és olyan könyvből kellett tanítani, amelyet az aradi görög keleti konsistorium mint fenntartóhatósága előírt. A konsistorium pedig olyan könyveket is írt elő, amelyeket a miniszter kitiltott. A vizsgálat iratai a miniszterhez lettek felterjesztve. A vallás- és közoktatásügyi miniszter törvényellenes esetet látott fennforogni és az ügyrevonatkozólag felvilágosítást kért a konsistoriumtól. A miniszter felhívására a konsistorium azt válaszolta, hogy a tanításra kiadott tankönyvek nem voltak kitiltva és erről nem szerzett tudomást az iskola fenntartó hatóság s így rendelte el a tankönyvek használatát. A miniszter a választ nem vette tudomásul, mert a könyvek kitiltására vonatkozó rendelet több tanügyi lapban is megjelent a hivatalos lapon kívül. Ennek dacára is a jelen esetben még nem alkalmazza a miniszter a törvény intézkedéseit, azonban figyelmezteti az iskolafenntartó hatóságot, hogy a jövőben hasonló eset ne forduljon elő, mert akkor nem a tanító, hanem az iskola fenntartó hatóság ellen indítja meg a vizsgálatot. A miniszteri leirat az aradi görög keleti püspöknek lett megküldve, aki a jövőben bizonyára több körültekintéssel fog eljárni a tankönyvek meghatározásánál.

* **A vadászok öröme.** A vadászok legnagyobb élvezete a szalonkázás. A hosszú csőrű madarak elejtése minden vérbeli vadász vágyainak netovábbja. A múlt vasárnap volt Oculi vásár napja. Ez a név annyit jelent a vadászok nyelvén, hogy megkezdődik a szalonkák átvonulása. Nem mindég pontosan érkeznek meg a vándor szárnyasok e napra, de azért a vadászok erősej tartják magukat hozzá. Nagyon valószínű, hogy az idén a sokáig tartó tél következtében egy kissé megkésnek a szalonkák, de azért ha szebb, enyhébb idők lesznek, csak hamarosan megérkeznek. Régen voltak ilyen kedvűzők a kilátások a szalonkázásra, mint az idén. Az erdőségekben ugyanis nagy a nedvesség, puha a talaj és ennél fogva bőven terem a szalonka számára a táplálék: a giliszta.

* **A baja-báttaszéki híd megnyitása.** A baja-báttaszéki dunai híd megnyitása még mindig késik. A szegedi kereskedelmi és iparkamara átiratot intézett Nagyvárad városához, hogy tekintettel arra, miszerint a híd megnyitásának csak adminisztratív akadályai vannak, deputáció menjen a kereskedelmi miniszterhez és Szerényi államtitkárhoz, hogy a híd megnyitását sürgesse. A deputáció március 23-án délelőtt 10 órakor találkozik Budapesten a Royal-szállóban. A szegedi kamara kéri Nagyvárad városát, hogy vegyen részt a deputációban.

* **A mezőkeresztesi tragédia újabb áldozata.** Az a nagyszabású szerencsétlenség, mely Mezőkeresztesen napokkal ezelőtt történt, hol egy halotti toron mérgezett pálinkától 14 ember vesztette el életét, még mindig szedi áldozatait. Mint ottani tudósítónk telefonálja, ismét szaporodott a szerencsétlenek száma egyel. —

Szenvedi György 70 esztendő s aggastyán, ki szintén ivott a megmérmegezett italból, tegnap éjszaka hirtelen rosszul lett. *Szenvedi* az utolsó napokban ugylátszott, hogy teljesen felgyógyult a mérge okozta betegségből. Csupán a szeméi gyengültek meg nagymértékben. Tegnap éjjel az aggastyán egyszer csak kiugrik az ágyából, leszórnja magát a ruhát s teljesen ruhanélkül kirohan az utcára.

— Gyilkos! Tűz van! kiáltja teljes torokkal. A nagy lármára felébredtek a szomszédok; egész népcsoporttal verődött össze a beteg háza előtt. Kérdezték tőle hogy mi baj van.

— Megakarnak ölei. Gyilkosok. Ég a ház, ordított össze-vissza a szerencsétlen s rohanni kezdett az utcán felfelé.

A szomszédok csak ekkor látták, hogy megőrült *Szenvedi* György. Nagynehezen sikerült elfogni az őrült embert s erőnek erejével vitték haza, hol lassankint megnyugodott s víziói kezdtek elmúlni. Azonban reggelig többször ki kitört rajta az őrület s hozzátartozói kénytelenek voltak valósággal odakötözni az ágyhoz.

Reggel amikor világosodni kezdett, borzadva látta a beteg családja, hogy szeméi teljesen elvesztették látási képességüket. A délelőtti órákban megérkezett az orvos, s megállapította, hogy a beteg mérgezés következtében vakult meg, sőt elmebeli állapota is meghibbant.

* **Kinevezések.** *Glac* Antal főispán ifj. *Miskolczy* Hugót közigazgatási gyakornokká, *Mezidrászky* Gáspár díjtalan gyakornokot, díjazott gyakornokká, tb. szolgabíróvá nevezte ki.

* **Grámm Károly nyugdíjazása.** Emlegettük, hogy dr. *Grámm* Károly hely. árvaszéki elnök nyugdíjazását kéri Nagyvárad városától. A tiszti nyugdíjbizottság tegnap foglalkozott a nyugdíjazás kérdésével. *Rimler* Károly polgármester elnöke alatt Mezey Mihály, Bordé Ferencz, dr. Molnár Imre, dr. Stokker József, dr. Konrád Márk, dr. Baróthy Ákos, dr. Thury László és dr. Istvánfy István voltak jelen az ülésen. Első sorban dr. Grámm Károly hely. árvaszéki elnök nyugdíjazási kérvénye került tárgyalásra. *Rimler* Károly polgármester felemlítette, hogy mindent elkövetett, miszerint dr. Grámm Károlyt, ezt a kitűnő munkáért megtarthassa a városnak, de ezen törekvése nem járt eredménnyel. Szinte paradoxonnak látszik, hogy az aki mindig buzgón pontosan dolgozott, s most is minden hátrány nélkül adta át hivatalát, sőt az egész árvaszéket, munkaképtelen legyen, de hát e felett nem lehet vitatkozni. Becsülettel kezdte meg hivatalát és ép oly becsülettel válik most meg állásától. Szépen méltatta Grámm Károly odaadó, buzgó, pontos működését, sajnálattal veszi tudomásul, hogy a jövőben a hasznos szolgálatait nélkülözni kénytelen a város. Dr. Molnár Imre mindenképpen hozzájárul a polgármester elismerő szavaihoz. Sajnálja Grámm távozását a közérdekéből. Lelkiismeretével nem tartaná megegyeztethetőnek, hogy ilyen buzgó, hosszú szolgálat után a nyugdíjazást ellenezze. A bizottság dr. Grámm Károly nyugdíjazását kimondta. Dr. Grámm Károly 1884-ben lépett a város szolgálatába, mint fogalmazó s 19 évig volt helyettes árvaszéki elnök. A fennálló kölcsönösség alapján azonban beszámítják, amit a postánál töltött s így a milleniumi év 3-as számításával összesen 31 évi szolgálat után, évi 3444 korona összeggel nyugdíjazták. Még néhány kisebb ügyben határozott a nyugdíjbizottság.

* **A boritaladó megváltása.** Emlegettük, hogy a magánborfogyasztók közül 597-en egyeztek ki általánossággal a folyó évi boritaladóra. A kiegyezéseket a nagyvárad kir. pénzügyigazgatóság átvizsgálta s 443 fél kiegyezését jóváhagyta, 151 nek pedig telemelte az általánossággal, a múlt évben elfogyasztott bor mennyiségének megfelelő összegre. Háromat pedig teljesen elutasított, mert viszonyaikból fogva nem jogosultak az általánosság kedvezményének igénybe vételére.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Erdészleány.
Vasárnap d. u.: Jókendű paraszt, este: Szépcsöndesen, Hamu, Nyílt pályás.

Vasgyáros.

Önkéntelenül is a jó Somogyi Károly emlékezete ugrik fel, mikor hosszabb pihenő után ismét elővette a színház Onnet Vasgyárosát, érzékeny lelkek gyönyörűségére. Nem nagy számu közönség volt jelen az előadásban, de a jelen voltak (kivált a karzaton) az előadás elején olyan lármát, ajtócsapkodást, köhögést, diskurálást csináltak, mintha mindenki duplón fizetett volna a helyéért s bőkezűségéért just formálna civilizálatlan viselkedéséhez. Az előadás sikerét *Tóth Elek* (Derbley Fülöp) és *E. Kovács Mariska* (Claire) biztosították. Pompás játékok, a darabhoz simuló jellemfestésük és egymást pompásan kiegészítő alakításuk általános elismerésre talált. A többiek bizony általában lemaradtak mellettük. *Hevesi* Mariska távol járt az Athenais jellemében rejlő élességtől, szintelen maradt s elejtette szerepét teljesen. *Hevesi* Gusztinak is jobban sikerültek máskor az ilyen kedves, naiv szerepek, mint *Susaoné*. *Sárvári* Nusi még mindig nem tud elég jól mozogni szalon szerepben. Jobb volt Beregi és Gózon alakítása s kis szerepeikben is elismérést érdemeltek ki *Angyal Ilka*, *Sik Rezső* és *Krasznai Andor*.

Z E N E.

Elmaradt egyházi hangverseny. Ujhelyi Aranka (Serus) kisasszonynak folyó hó 21-én vasárnap este 6 órára hirdetett hangversenye a kitűzött időben nem tartatik meg.

Igazságszolgáltatás.

Másodszor elhalasztott esküdtszéki tárgyalás.

Már a múlt havi ciklusnak lett volna feladata tárgyalni *Kuncig Kopár* Ferencz aradi újságíró és 5 társának sajtó útján elkövetett rézgalmazási perét. Azonban akkor csupán *Kuncig Kopár* Ferencz jelent meg a tárgyaláson, míg 5 társa minden bejelentés nélkül egyszerűen nem jelentkezett.

A tegnapi napra ismét kiíratott ez ügyben a tárgyalás, azonban, ma egyáltalán egy vádlott sem jelent meg s így a kir. törvényszék, mint esküdtbíróóság kénytelen volt ismét elnapolni az ügyet. A megidézett vádlottak szeretnek az országban s így igen nehéz megtudni tartózkodási helyeiket. A vád, mint azt már az első tárgyalás kitűzésekor megirtuk azon alapszik, hogy *Kuncig Kopár* Ferencz társaival együtt megrágalmazták *Visontai Kálmán* rajztanárt, hogy az plagizálja képes tétméit.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 19

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 19

Osztrák hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—
Leszámitoló bank	—	743.75
Rumamurányi	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	692.25
Közuti vasut	—	552.—
Városi villamos vasut	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1909. márc. 19

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	95.50
Magyar nyeresemény sorsjegy kölcson	—	33.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcson	—	94.50
Osztrák járadék papirban	—	186.—
Osztrák járadék ezüstben	—	145.—
Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	92.—

SZERKESZTŐI PÓSTA.

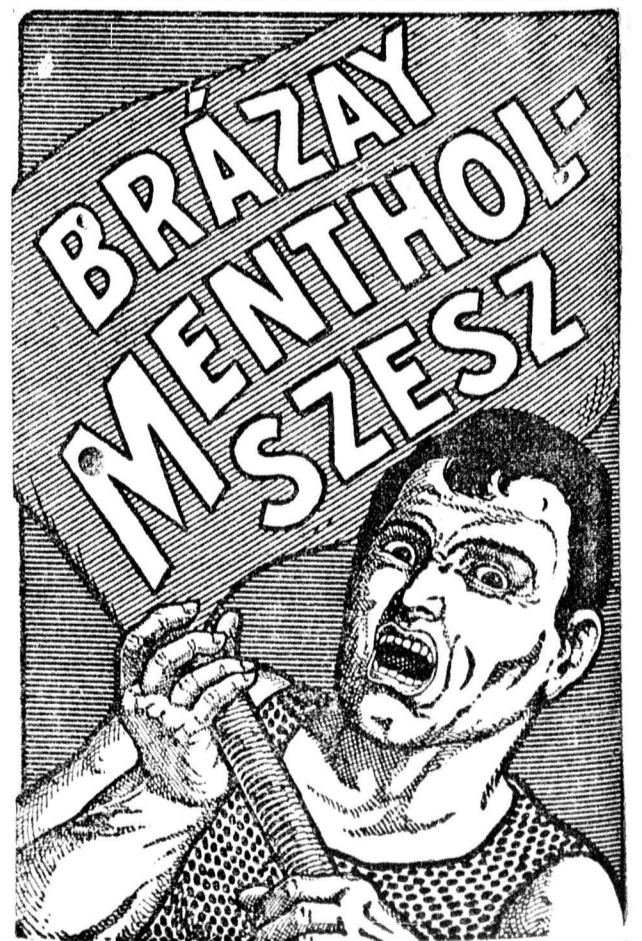
Erdeklődő. Föltűnő sokan érdeklődtek tegnap Forgách egészsége iránt. Ön már részvétlívratot is akart küldeni családjának? Nos Forgách gróf a körülményekhez képest nagyon jól érzi magát. Egyik nagyváradi lap végezte ki csupán. Nem a szerbeknek volt érdekük a követet megölni, hanem a jelzett lapkiadónak a különkiadás.

— szerkesztőségért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTÉR.

Az élet minden bajában legjobb segítség és legmegbízhatóbb háziszser a

ERŐSIT! SEGIT! MEGOV!

Egy füveg ára 40 fillér.
Kapható mindenütt.

Vásári hirdetemény.

Biharvármegyében fekvő BERETTYÓUJFALU község legközelebbi országos vására 1909. év április hó 14. és 15. napjain fog megtartatni.

Első napon juh- és sertés-vásár.
Második napon ló- és szarvasmarha-vásár.
Mindkét napon kirakodó-vásár.

Berettyóujfalu, 1909. év márczius 16.

Kerekes Gyula jegyző. **Pozsár István** főbíró.

A folyó hó végén nyilvános aláírásra kerülő

4 1/2 % m. kir. kincstári jegyekre előjegyzéseket az eredeti felvételek mellett elfogadunk.

MAGYAR BANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Lucz fenyők

180—250 cm. magasságban kaphatók.

Ára helyben földtömbbel kiásva:

100 drb K 80.—

1000 drb K 700.—

„Kisszántói intézőség“
u. p Bors, Bihar megye.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.

Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5% kamatot fizet.

(Betét kamatadót az intézet fizeti.)

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Alapított 1889-ben.

Alapított 1889-ben.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.

TELEFON 180. TELEFON 180

A tisztaság kedvelők szives figyelmébe ajánlom »Emke« parquette és padló fénymázam, kerti butor festékeim mindenféle színben brundinon, butor, réz és ezüst tisztító szereim és cipőcrémem. Vevőimet 20 év óta elismert pontos kiszolgálásban és olcsó árban részesítem.

Kérem címemre ügyelni. !!

TÖRLESZTÉSES JELZÁLOGKÖLCSÖNÖKET

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi visszafizetésre

féléves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik, 500 koronától kezdve a legelőnyösebb feltételek mellett ad,

esetleg drága kamatozású kölcsönöket konvertál a Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon.

Kölcsönkéreseknel telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv beküldése szükségeltetik.

Magyar forrás. **Hugyhajtó és Hugysavoldó** Magyar forrás.

Szultán-forrás.

Nagyon kellemes, tiszta izü, szénsavban gazdag, dus Lithion-tartalmu ásványviz.

Gyógyító és üdítő ital.

Dus Lithion tartalma következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykö- és hólyagbajok esetében, továbbá a légző- és emésztő-szervek hurutos bajainak gyógyítására.

SZULTÁN Lithion-gyógyforrás-vállalat.

Kütkézelőség és központi iroda: EPERJES. Igazgatóság: BUDAPEST, IV., Ferencz József-rakpart 22. — Kapható már külföldön is a következő városokban: Brüsszelben, Páris, London, Newyork, Ostendében.

Telefon Eperjesen: 74.

Telefon Budapesten: III-93.

Főraktár Nagyváradon: KÁDÁR JÁNOS Rákóczi-út.

BELÉPÉSI FELHIVAS.

A „MAGYAR TAKARÉKSZÖVETKEZET“

1909. évi július hó 1-én új évtársulatot kezd, mely 1912. június hó végéig tart.

A szövetségbe tagul bárki beléphet, ha legalább egy üzletrészt jegyez, vagyis legalább 20 fillér heti befizetésére kötelezi magát. A befizetett összeg három év leteltével, kamat és nyereséggel együtt a résztvevőknek készpénzben fizettetik vissza. Minden tag több üzletrészt jegyezhet.

A befizetési könyvecskék mindjárt a belépés alkalmával szolgáltatnak ki.

Vidéki tagok a befizetéseket posta cheque által teljesíthetik (portómentesen). A szövetség célja a takarékoságot előmozdítani és tagjainak lehetővé tenni, hogy szükség esetén gyorsan olcsó kölcsönhöz juthassanak, nemesak a befizetett összeg erejéig, hanem azon felül is. Most végződő évtársulatunk is igen szép eredménnyel működik; tagjai a rendes takarékpénztári kamatlábnál jóval magasabb osztalékban részesülnek.

A szövetség helyisége a Magyar Bank részvénytársaság I. emeleti üzlethelyiségében van, Nagyváradon, („Fekete Sas“ bérpalota).

Jegyzések már a mai naptól kezdve elfogadtatnak, melynek mielőbbi eszközlésére felkérjük a szövetséget t. tagjait, valamint az ujonnan belépni szándékozókat.

Nagyvárad, 1909. márczius havában.

A „Magyar Takarékszövetkezet“ igazgatósága:

Dr. Adorján Emil

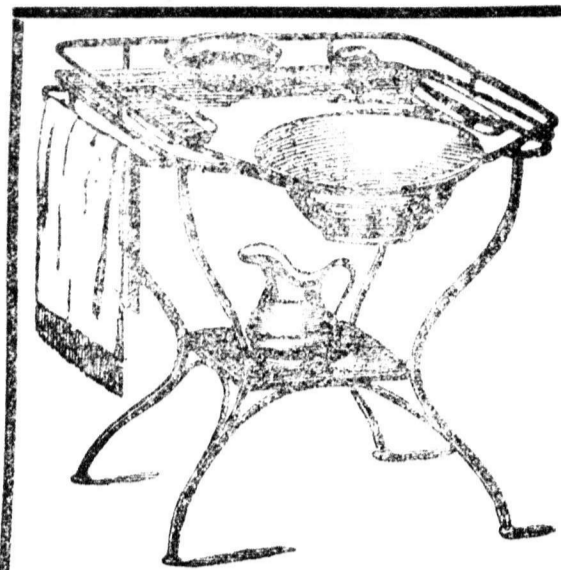
Lukách Géza, elnök.

Darvassy Lajos

Kőszeghy József

Sziládky Ernő

Dr. Kurländer Ede.

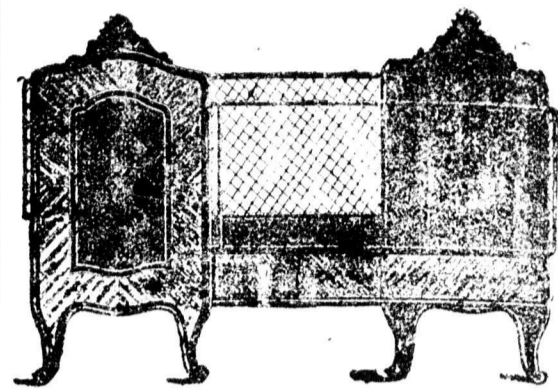

VASBUTOROK.

MOZSDÓÁLVÁNYOK felszerelve.	■ ■
RÉZDISZES VASÁGYAK színezve.	■ ■
GYERMEKÁGYAK hálózattal	■ ■
ÁGY ETÉTEK ruganyos sodronyból.	■ ■

Nagyválasztékban **Tarsoly és Risztó**
vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-út. Telefon 390. sz.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodá-
val szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern sty-
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendki-
vül nagy választékban. 220

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak
Kivánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Belépési felhívás a 6-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelé-
ben alakult **Belvárosi Takaréék és
Hitelszövetkezet** minden év január és
július elsején egy-egy három évig tartó
új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés
szerinti számban jegyezhet üzletrészeket
s minden üzletrész után hetenként 20
fillér fizetendő, melynek összege a három
év elteltével a felmerülendő haszonnal
együtt fog az üzletrészeseknek vissza-
fizettni.

A szövetkezet célja a takarékoságot
előmozdítani s a tagok hiteligenyét kielé-

gíteni. Szövetkezetünk tehát amellet,
hogy a *takarékosság ügyét szolgálja*
tagjainak betéteik négyötöd része erejéig
kölcsönt is nyújt.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket be-
fizetési lapok útján teljesíthetik.

Felvételi lapok üzletrészenként 10 fillér
s az első betét befizetésekor min-
denki megkapja a saját nevére kiállított
betéti könyvecskejét.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait,
valamint mindazokat, kik szövetkezetünk
tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a
felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rá-
kóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor
jelentkezni sziveskedjenek.

A Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkezet
Igazgatósága.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonaizatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutanyos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfeljek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
táncrendek, étlapok,
naplók,
palackfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.